

РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ У ЗБЕРЕЖЕННІ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

У.О. Марчук, аспірант

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»

Визначення інформації, яка становить комерційну таємницю завжди знаходиться у центрі уваги вчених та практиків сьогодення. Зберігання в таємниці цієї інформації від усіх сторонніх суб'єктів, крім податкових та фінансових служб - основна умова утримання досягнутих в конкурентній боротьбі позицій. Комерційна таємниця допомагає керівництву сільськогосподарського підприємства планувати свою діяльність з метою отримання прибутку. Її предметом можуть бути всі властиві підприємству особливості: ділові зв'язки, закупівля сировини та товарів; дані про постачальників; плановий прибуток; методики встановлення цін тощо.

Повертаючись до історії, де, ще у 1981 р. Рада Європи схвалила Конвенцію про захист даних. У Великобританії аналогічний закон був ухвалений у 1984 р.. Питання інформаційної безпеки Російської Федерації обговорюються в «Концепції національної безпеки Російської Федерації», що прийнята відповідно до Указу Президента РФ від 17.12.1997 р.. Аналогічні законодавчі акти були прийняті у США, Німеччині та інших країнах світу. Вказані закони встановлюють норми, регулюючі стосунки в області формування і використання інформаційних ресурсів, створення і вживання інформаційних систем, інформаційних технологій і засобів їх забезпечення, захисту інформації і захисту прав громадян в умовах інформатизації суспільства [3, с.55-56].

Комерційна таємниця виникає тоді, коли вона становить інтерес для комерції. У повсякденному житті частіше вживається термін «підприємницька таємниця», що є фактично синонімом комерційної таємниці. *Підприємницька таємниця* охороняється законом. Це право підприємства, підприємця на засекречування відомостей (обмеження доступу до відомостей) про діяльність

фірми, підприємства, поширення яких могло б завдати шкоди її інтересам [2, с.56].

Інформація, що відноситься до рангу комерційної таємниці – це, свого роду, товар, ціна якого може варіювати від мільйонного прибутку до банкрутства. Комерційна таємниця підприємства – це його власність, яка при ефективному використанні повинна приносити прибуток. Тому нерозповсюдження і утаєння від вірогідних конкурентів відомостей, що є комерційною таємницею ускладнює їх дії та дає підприємству економічні переваги.

Підприємництво не можливе без конкуренції. Здійснення останньої може приймати всілякі форми, у тому числі й такі, як викрадення або збір чужої інформації, що носить загальновідому назву шпигунство. Щодо можливих методів одержання комерційної інформації про інші підприємства, необхідно підкреслити, що 90-95% всієї необхідної інформації може бути отримано легальними методами [2, с.70]. Іншу інформацію (як правило, найціннішу, що ретельно оберігається) дає промислове шпигунство з такими властивими йому методами, як викрадення документів і зразків нової продукції, шантаж, підкуп співробітників конкуруючої фірми, підслуховування розмов, зйомки та оптичне спостереження, несанкціоноване підключення до систем зв'язку й обчислювальних мереж, засилання й вербування агентів і навіть фізична ліквідація конкурентів або їхніх підприємств [4, с.105-106].

Забезпечення збереження комерційної таємниці та створення передумови для ефективних дій в конкретній сфері бізнесу, є своєрідною перевагою в економічному суперництві. Адже не тільки конкуренти можуть навмисно полювати за конфіденційною інформацією, але й за рахунок власного недбалого ставлення до комерційної таємниці підприємство її може просто втратити.

Джерелами здійснення внутрішньогосподарського контролю стосовно збереження комерційної таємниці є Статут підприємства та Установчий договір, які зареєстровані у встановленому законодавством порядку. Документами, що регламентують взаємовідносини на підприємстві є Колективний договір, Правила внутрішнього трудового розпорядку та Перелік відомостей, які містять комерційну таємницю підприємства [1].

Не меншої уваги заслуговує і режим захисту комерційної таємниці, що базується на застосуванні норм трудового законодавства. Так, зокрема статтею 130 Кодексу Законів про Працю України передбачено загальні підстави й умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації внаслідок порушення покладених на них трудових обов'язків.

За умови виявлення за результатами внутрішньогосподарського контролю нестач окремих видів активів матеріально-відповідальні особи, в обов'язковому порядку, несуть матеріальну відповідальність в розмірі передбаченому законодавством.

Отже, одним із вирішальних факторів у захисті комерційної таємниці є належним чином організована робота з працівниками підприємства, тобто кадрова політика. Правильно організований підбір співробітників, розвиток їх зацікавленості в успіхах підприємства дозволять звести до мінімуму плінність кадрів і разом з тим – втрату інтелектуального потенціалу підприємства та можливість розголошення комерційної таємниці.

Список використаної літератури:

1. Князев С.О. Комерційна таємниця в Україні: особливості організаційно-правового впровадження / С.О. Князев / Юридичний журнал.– 2006.– №6. – С. 93 – 96.
2. Козлов С.Б. Предприниматель и безопасность. [підручник] / С.Б. Козлов, Е.В. Иванов - М.: Универсум, 1991.
3. Перевалова Л.В. Захист конфіденційної інформації: проблеми та шляхи вирішення / Л.В. Перевалова, С.В. Кваша / Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011. – № 30. – 179 с.
4. Селезньова О.О. Комерційна таємниця підприємства та одержання інформації про конкурентів./ О.О. Селезньова / Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії – 2010. – Вип. 1 (23). – С.102-107